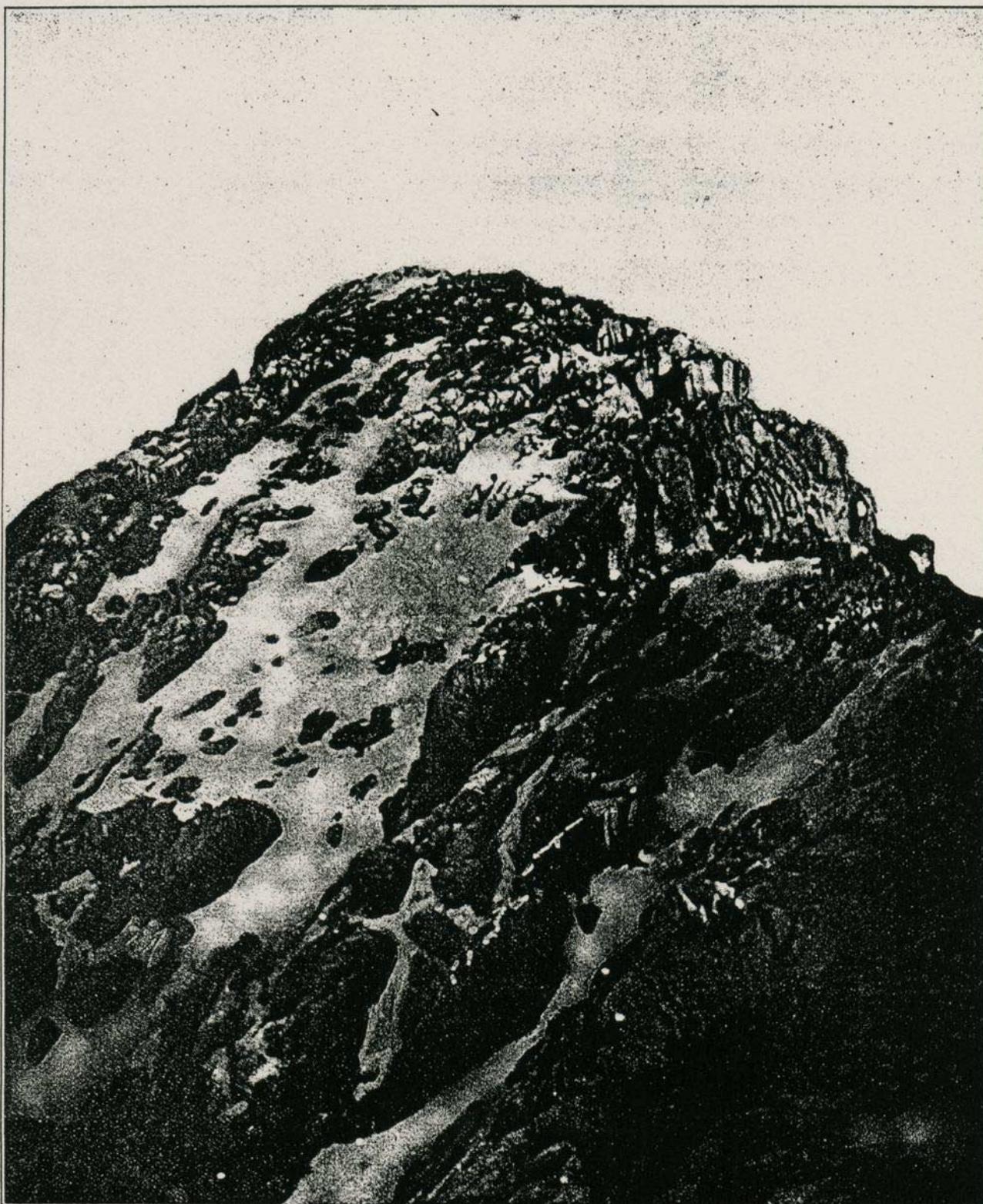

PLANINARSKI VIJESNIK

ZIMI NA RIŠNJAKU.

VRHUNAC VELIKOG RIŠNJAKA.

SNIMIO dr. I. KRAJAĆ.

Na Rišnjak, taj naš Triglav u malom, može se u ljetno doba uspeti svaki zdrav pješak, koji nema ni pojma o visokom planinarstvu. A zimi? U zimsko doba uspon na kamenu i šiljatu glavicu Rišnjaka opasan je gotovo isto tako, kao i uspon na kakav alpinski vrhunac, jer ju pokriva debo snijeg i mjestimice sklizak led. To su nedavno iskusili dva odvažna hrvatska planinara, gg. dr. I. Krajač, odvjetnik u Jaski, i dr. Tausani, odvjetnik u Delnicama, koji su se prvi od naših planinara u zimsko doba uspeli na vrh Rišnjaka i pod njegovim vrhom sproveli dvije noći.

Gosp. dr. I. Krajač nosio je sobom fotografski aparat i snimio više slika, od kojih četiri donosimo u ovom broju. Kao tumač tim slikama neka služi ovaj njegov opis toga uspona:

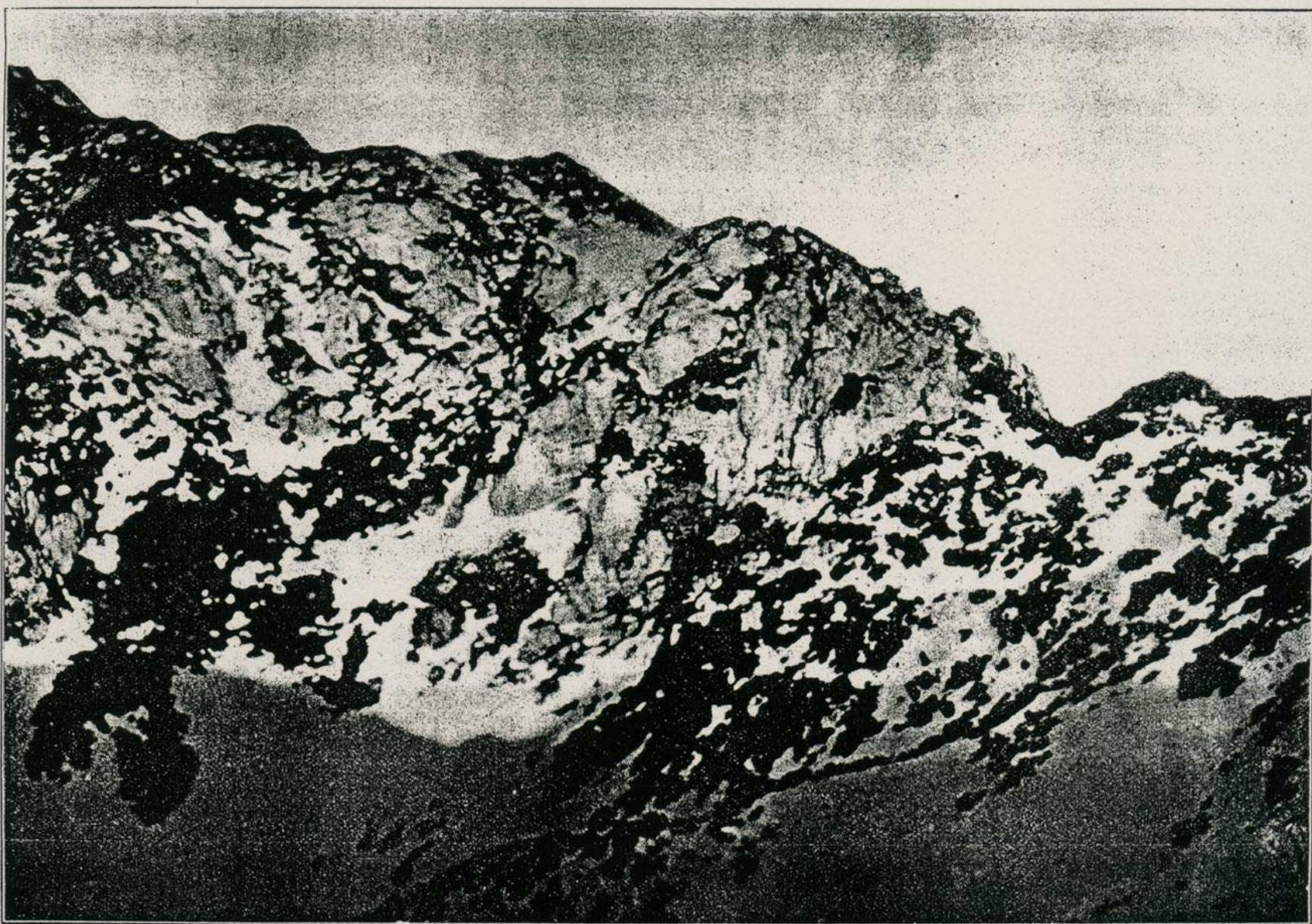
„Dne 4. siječnja uspesmo se ja i dr. Tausani iz Delnica na Rišnjak. Pred noć istoga dana stigli smo u Smrekovac pod Rišnjakom, gdje stoji lugarska kućica, u kojoj smo prenoćili. Prije uspona zamolili smo klijuč od te kućice kod šumarije u Crnom lugu. U jutro dne 5. siječnja popesmo se na vrh Rišnjaka, gdje smo proboravili cijeli dan. Spavali smo opet u Smrekovcu, a dne 6. siječnja krenusmo natrag.

Snjeg je počinjao na visini od po prilici 950 m., a od Smrekovca dalje bio je visok star snijeg, koji je posve zameo put, tako da se nije

mogao razabirati. Stoga je uspon iza Smrekovca do vrhunca bio mnogo teži, nego li ljeti. Na jednom mjestu morali smo cepinom (Pickel) praviti stepenice radi traverziranja. Stijene na vrhu bile su bez snijega, ali u rasjelinama izmedju stijena bio je tvrd i zaledjen snijeg, po kojem je valjalo vrlo oprezno stupati, jer je prijetila pogibao, da se oskliznemo i nastradamo. Pri prelazu znatno mi je pomagao cepin, kojim sam sjekao stepenice.

Bio je prekrasan zimski dan. U dolini i sve do iza Smrekovca vladala je gusta hladna magla, a od visine od po prilici 1300 m. naprijed bila je potpuna čistina sa neizmjerno svijetlim suncem. Magla je prekrila svu hrvatsku i kranjsku nizinu, a iz nje se kao otoci dizali bregovi sa visinom preko 1300 m. Nad cijelim Senjskim bilom činila je magla rekao bi okamenjenu kaskadu golemyh opsega. Gubila se na zadnjim visokim bregovima do primorja, n. pr. kod Obruča, Medvedjaka u Senjskom bilu. Sjeverni Velebit bio je bez magle, ali sa karakterističnim oblakom od bure t. zv. brvina. Kako je zrak bio vanredno čist, posve su se jasno razabirali vrhunci na sjevernom Velebitu, kao Markov kuk, Plješivica i karakteristični Mali Rajinac.

Iz magle nad Senjskim bilom virili su Jadićeva plan, vrhovi Konačišta i pored ovoga Medvedjak i dalje svi primorski bregovi. Prama morskoj strani vidjela se iza otoka duga ponešto mutna i

SJEVERNI MALI RIŠNJAK.

SNIMIO dr. I. KRAJAČ.

uska crta, možda talijansko kopno ili oblak buduće jugovine. Na kranjskoj strani vidjelo se Pohorje s Velikom Kapom, prekrasno se razabirale Savinjske ili Kamničke Alpe sa svim detaljima, slabije dio Karavanaka, a u magli se gubile u pravcu kranjskog Sniježnika Julske Alpe sa Triglavom. Bio je vanredan užitak promatrati taj čisti i dalekosežni vidik! Mislim, da se ljeti ne mogu uhvatiti tako čiste i pregledne slike, jer je u to godišnje doba vidik većinom manji, a zrak mutniji. Iz iskustva je poznato, da se čisti vidik sa visokih gora može uživati za vedrih zimskih dana, a ljeti samo onda, ako se nebo brzo razvedri neposredno iza kiše.

Većinu dana sproveli smo na sjajnom suncu, praveći fotografiske snimke i penjući se diljem čitavog srha (Grat) Velikog i sjevernog Malog Rišnjaka. Moram reći, da je taj srh Rišnjaka uopće, a napose u ovo zimsko doba pri takvoj rasvjeti, čistini zraka i snježnoj bjelini vanredno zanimljiv. Redovni posjetnici Rišnjaka, koji nisu izveli toga penjanja po njegovu srhu (Grat-Wanderung), nemaju pravoga pojma o elegantnoj i divljoj strukturi toga gorskog sklopa, napose njegovih zapadnih obronaka".

Naše slike prikazuju ove dijelove Rišnjaka:

1. Glavni vrhunac Velikog Rišnjaka, i to njegovu zapadnu stranu sa spojnim srhom, koji ga veže sa sjevernim Malim Rišnjakom, t. j. sa sjevernim nastavkom njegova srha.

2. Sjeverni Mali Rišnjak sa kotlinom izmedju Velikog Rišnjaka i njegova sjevernog nastavka. U kotlini na snijegu crna sjena jest sjena Velikog Rišnjaka. Na slici se vidi, kako se upravo posljedni pramenovi magle u jutro gube pred suncem.

3. Južni Mali Rišnjak (glavni) s okomitim stjenama ispod prvog i drugog vrhunca i sa maglom do po prilici 1300 m. visine.

4. Dvojica planinara na vrhu Rišnjaka. Ta je snimka uzeta s istočne strane s pogledom prama zapadnoj strani. — Osim tih zanimljivih slika g. dr. I. Krajač je snimio još tri lijepa vidika, koje ćemo donijeti u narednim brojevima. Fotografiranje bilo je spojeno s velikim naporom, jer je valjalo raditi na izloženim mjestima i paziti, da se i fotograf i aparat ne sruši u dubinu. Pri tom se oskliznula fotografска kaseta sa dvije lijepe ploče i pala u dubinu od 30 metara. To su uopće prve zimske snimke sa Rišnjaka, i to ne samo glavnog vrha, nego i svih karakterističnih i zanimljivih njegovih dijelova, a ujedno je to u nas i prvi zimski uspon na taj planinski vrhunac. Gosp. dr. I. Krajač u svom opisu izriče misao, da je Rišnjak sa zapadne strane najzanimljiviji, najveličanstveniji, objektivno naj-

ljepši i u planinarskom pogledu najteži, pa da će se u budućnosti, kad se planinarstvo u nas razvije, poduzimati usponi na vrh Rišnjaka upravo sa te zapadne strane. Slažemo se s tim nazorom i pri-pominjemo, da su prije dvije godine u ljeto doba izvela dva karlovačka planinara (gg. dri. L. i B.) teški uspon na Rišnjak sa te zapadne strane pod vodstvom lugara u Lascu.

U opisu se medju ostalim spominje, da spavanje u drvenoj kućici u Smrekovcu nije bilo ugodno, jer je prama jutru vladala velika studen.

Putem se planinarama nadala prilika, da izbave iz smrtne opasnosti jednoga šumskoga radnika, koga je zahvatilo i oborilo posjećeno stablo. Izvukao ga ispod stabla, pružiše mu prvu pomoć, i s pomoću prizvanih drugih radnika otpremiše na nosilima u dolinu. Tim djelom milosrdja zasvjedočiše, da uz ljubav za prirodne ljepote ima u njih srca za ljudsku nevolju.

IZ POVIJESTI HRVATSKOG PLANINARSTVA.

II. LJUDEVIT VUKOTINOVIC KAO PLANINAR.

Dne 13. siječnja o. g. navršilo se sto godina, što se rodio Ljudevit Vukotinović, zasluzni ilirski preporoditelj. Njegova se stogodišnjica proslavila svečanom predstavom u hrvatskom kazalištu i tom se prigodom u našoj javnosti istaknule njegove zasluge na političkom i književnom polju. No Vukotinović nije bio samo narodni zatočnik, pjesnik i prirodoslovac, nego i gorljiv planinar, pa je dolično, da se o njegovoj stogodišnjici zahvalno sjetimo i njegova rada na polju planinarstva.

Drag. Hirc u životopisu slavnoga pokojnika veli, da je u tom smjeru znatno utjecao na Vukotinovića njegov nerazdruživi prijatelj Josip Schlosser vitez Klekovski, s kojim se upoznao g. 1844. u svom rodnom mjestu Križevcima. S njime je Vukotinović pravio izlete u okolicu križevačku i na njegov nagovor dao se na botaniku. Kašnije su obično zajedno po domovini putovali i proučavali floru i faunu hrvatskih planina. Vukotinović je prvi stao istraživati zagrebačku gori i planine Gorskoga Kotara. O zagrebačkoj gori priopćio je dvije rasprave u „Radu“ jugoslavenske akademije i to g. 1870. „O petrefaktih“ i opće i o podzemnoj fauni i flori susedskih laporan, u kojoj opisuje okamenjeno bilje i životinje na podnožju zagrebačke gore, a g. 1872. „Trećogorje u okolini zagrebačkoj“, gdje razlaže geološki sastav za-

grebačke gore. Floru i geološki sastav riječke županije opisuje u raspravi „*Nove biline i razjašnjenja o njekojih dvojbenih*“.

Vukotinović prigrlio je odmah u početku misao o osnutku hrvatskoga planinarskoga društva i bio je u onoj odabranoj četi, što se je na poziv dra. G. Pilara sastala 15. listopada 1874. i zaključila osnovati takovo društvo. On je sa drom. G. Pilarom i Josipom Torbarom izradio pravila toga društva i bio izabran odbornikom na prvoj glavnoj skupštini. Već druge godine društvenog opstanka (1876.) bio je izabran potpredsjednikom, a g. 1878. predsjednikom društvenim, koju je čest obnašao sve do g. 1884., kadno je društvo slavilo desetgodišnjicu i izdalo prvu svoju „spomenicu“. Sa prijateljem Schlosserom izveo je cijeli niz izleta na hrvatske planine, a g. 1877. uspe se kao prvi od hrvatskih prirodoslovaca na Veliki Rišnjak i ubere više primjeraka prekrasnog alpinskog bilja. Na pobudu Vukotinoviću hrv. planinarsko društvo izvelo je izlet na Plitvička jezera i na Veliki Rišnjak, pod njegovim vodstvom izabralo je povjerenike u većim mjestima i izdalo prvu „spomenicu“.

„Vruća mu bijaše želja, — kako veli Drag. Hirc u životopisu — da društvo dodje što prije do svoga „Vjesnika“, ali to nisu dopustile slabe materijalne prilike. Za njega je sagradjen čardak na Plješivici, obzidano vrelo kod planinarske kuće na Sljemenu, sagradjeno pristanište kod Kraljičinog zdenca, označeni putovi bojama, sagradjeno pričušće na Plješivici, sagradjen put do Kraljičinog Zdenca itd. Ljetom mu rukom bijaše u njegovu radu prvevni društveni tajnik, L. Schlosser Klekovski.

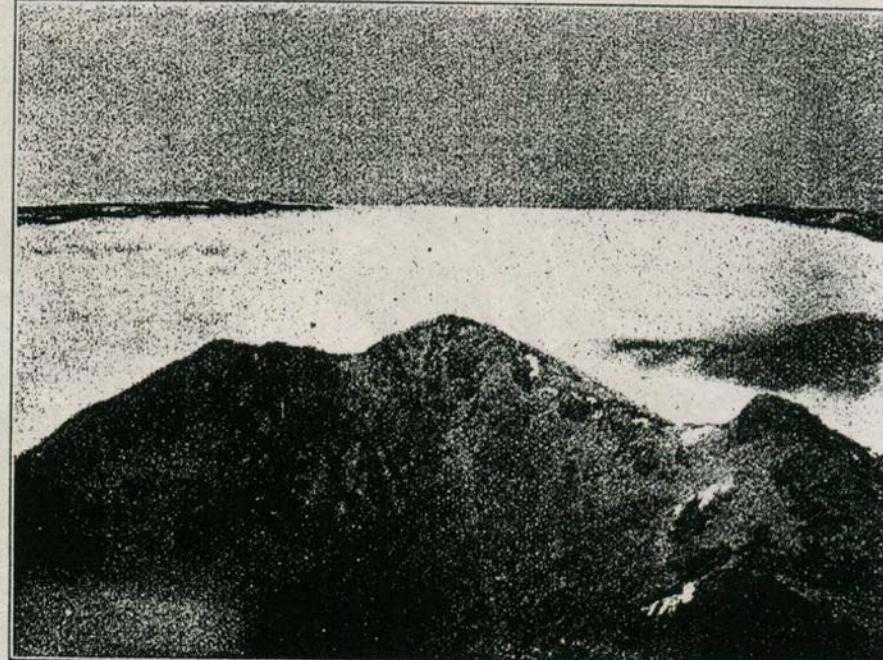
Put slovenskoga planinara Valentina Vodnika, slavio je Vukotinović naše krajeve, gore i planine i pjesmom. U zbirci pjesama „Trnule“, koju je štampao g. 1862., opjevalo je Grobničko Polje, Rijeku, Vilu Angiolinu u Opatiji, Krbavu i Liku, Sv. Brdo na velebjiju i Trsta“.

Osim većspomenutih napisao je cijeli niz rasprava o geologiji i flori Hrvatske, koje mogu zanimati planinare. God. 1878. priopćio je u „Radu“ raspravu „Prinesci za geognoziju i botaniku Hrvatske“, u kojoj opisuje geološki sastav Zagorja, gora samoborskih, Klek, Bitoraj, Viševicu, Veliki Rišnjak. God. 1880. izdao je raspravu o „novim oblicima hrastova“, nadalje u „Radu“ o „moslavačkom granitu“ i „geološkim i paleontološkim odnošajima u Radoboju“. A da je Vukotinović pravilno shvaćao zadatok planinarstva u Hrvatskoj, jasno se vidi iz njegova članka „Zadaća i svrha planinarskoga društva“, što je izišao u prvoj društvenoj „spomenici“ g. 1884. Evo glavnih misli iz toga upravo klasičnoga članka:

„Naša domovina posve je shodna za turističke svrhe, jer imade u njoj što manjih što većih gorskih predjela, koji obiluju krasotom svojih okolica. Krasote ovih okolica većim dijelom su nam još slabo poznate. Nema, istina je, u Hrvatskoj onih visočina planinskih, kojima se odlikuju razglašene po svijetu Alpe Tirolske, Koruške, Švicarske itd., nu priroda je vazda i svigdje veličanstvena; što nam ona predočuje u punoći svojoj i promjenama svojim, to se niti slikom niti perom ne dade predstaviti. Imade i kod nas predjela takovih, koji su prepleteni nizom silnih gora i klisurastih strmina, koji pokazuju osobiti karakter, kakav se svigdje viditi ne može. Spominjemo ovdje ponajprije u širini i duljini svojoj znamenite visočine primorske i obale mora Jadranskoga sa neobičnom svojom formacijom krševitom; spominjemo veliku i visoku kamenitu stijenu Velebitsku, koja se u nebrojenim kubama i šiljcima podiže na hridovite vrhove u Svetom Brdu, u Badanju, u Visočici; spominjemo Liku i Krbavu sa Plješivicom, Udbinom i Bunićem; spominjemo Veliku Kapelu, Klek i Bjelolasicu; Plitvička Jezera, Švicu, pad Slunjčice, Senjsko Bilo, Vratnik itd. Uzmimo na sjeveru Zagorje sa Krapinskom gorom, Vternicom, Očurom i Ivančicom; u srednjoj Hrvatskoj Sljemenu, Samobor i Kalnik, u slavonskim stranama Brezovo polje, Papuk, Krndiju, Španovicu, Frušku goru itd., te čemo naći široko polje, koje se turistima otvara za lazne njihove. — Nu pitat će tko, kakova leži u tom slast, kakova korist, da se čovjek spremna na tako teške i neudobne putove?“

Istina je, svaki rad, svaki pothvat, svaka zabava iziskuje ponajprije neku dobru volju, neko unutarnje raspoloženje i ljubav za ono, što poduzimljemo. Ima ljudi, koji vole sjediti i sasvim udobno živiti, koji ne mogu se odvažiti niti na šetnje po ravnicu, kamo li da se penju po brdinama; no imade i takovih, kojima je mila šuma i gora, koji su čvrstom nogom i živahnom voljom spremni podnosi i gdjeko trudove i popeti se na više brdine, uživati samo slast svježa zraka i razgledati se po širim krugovima. Koliko je zdrava ovakova vježba za živahniye probudjenje životne snage, o tom ne treba nadulje raspravljati. Gledajmo turistu, kad se kući povrati sa svoga putovanja, tad čemo vidjeti na sunca žarom opaljenim licima punoču zdravlja i na krepkom gibanju tijela ojačanu snagu; s druge strane u veselu duhu pomladjeno srce, te u shvaćanju životnih odnošaja mnogo povoljniju čud.

Turist obadje zemlju u svim stranama, pak time dobiva sasvim drugo znanje o svojoj zemlji i o svom narodu, nego ju dobivaju oni, koji se željeznicom ili na kolima voze po navadnim općilima. — Turist krči put u nepoznane predjele, turist otkriva mnoge krasote prije nepoznane, otvara zemlju sebi i pristupu svih drugih. Time se mnoga okolica zapuštena pretvara u obljubljeno mjesto. Nove se osnivaju staze i putovi, množi se promet, pomnožava se dolazak stranaca i zemlji se širi gras.

JUŽNI MALI RIŠNJAK.

SNIMIO dr. I. KRAJAC.

Gdje je već djelovanje planinskih društava potpuno razvito, onđe se ponos stavlja u to, da smjeli i na glasu stojeći planinari laze na najviše i jedva pristupne hridine, te stavlju pobjedonosno stope svoje na vrhove, do kojih se samo sa pogibelju života može doprijeti.

Mi toga ne možemo poduzeti, jer nemamo Alpā niti vjekovitih snježnjaka, naša će dakle poduzeća biti vazda čednja, no ipak u razmjeru prema našim odnošajima dosta velika, da mjestimice i dosta smjela. Ako se tkogoder n. pr. popne na Rišnjak, Snježnik ili Sv. Brdo navadnom stazom, kako to već i učiniše mnogi od naših turista, to osim toga ipak ostaje puno kamenitih stijena, zgrapâ i proloma, kamo se nije još nitko usudio staviti nogu. S vremenom doći će i do toga; otkrit će se mnogi lijepi vidik i mnogo stanovište pronaći za bilinštvo rijetko i za floru našu još nepoznato.

Korist dakle društva planinskih je nedvojbena; vode nas i potpomažu ponajprije u potankom spoznaju zemlje u svim stranama svojim, jer planinari dopiru u one predjele i na ona mjesta, kamo ne idu uopće ljudi po navadnim putovima i navadnim poslovima svojim. Planinari vježbaju svoju snagu tjelesnu i kadri su podnositi najveće poteškoće, te su tim načinom u stanju učiniti domovini u raznim zgodama najznačnije usluge. U vrijeme nevolje i pogibelji, kada treba ustati na obranu zemlje, u svim brdovitim stranama planinari znaju podupirati vojsku domaću, jer su im poznati putovi po gorama i dolinama, gdje imade i strategičnih točaka strancima nepristupnih.

Nu osim ovih i drugih mnogih koristi uzimimo samo udobnosti, koje u društvenom obziru pružaju turistički izleti sa svojim zabavama i nevinim veseljem u lijepoj i svježoj prirodi, kako se to nigdje u gradovima niti obližnjim vrtovima i zabavištima uživati ne može. Ako se u to kolo privuče još i krasni spol, onda se uvodi u djelovanje planinskih društava novi elemenat, koji oplemenjuje i samo društvo i osigurava mu veći upliv u sve odnošaje životne“.

U ovom je članku Vukotinović kratko i jezgrevito ocrtao potpuni program planinarskog rada u Hrvatskoj i ujedno jasno razložio velike prednosti i plemenite ciljeve planinarstva uopće. Slava imenu njegovu!

III. Dr. GJURO PILAR.

Osnutak „Hrvatskog planinarskog društva“ usko je spojen s imenom dra. Gjure Pilara, zasluznog prirodoslovca i rodoljuba hrvatskoga. Gradački profesor dr. J. Frischau potaknuo je u proljeću g. 1874. za svoga pohoda u Ogulinu g. Budu Budislavljevića, da medju Hrvatima pokrene misao o osnutku planinarskog društva. Gosp. Budislavljević je objeručke prigrlio tu lijepu zamisao i odmah pisao svomu prijatelju i poznatomu prirodnom naučnjaku dru. Gjuri Pilaru u Zagreb, neka poradi, da se po uzoru „Alpenvereina“ u susjednim austrijskim zemljama osnuje hrvatsko planinarsko društvo. Dr. G. Pilar je odmah shvatio važnost takova društva i obećao izdašnu suradnju pri osnivanju društva, kako se jasno razbira iz njegova pisma, što ga je kao odgovor poslao g. Budu Budislavljeviću u mjesecu lipnju g. 1874. To pismo glasi ovako:

„Cienjeni gospodine i prijatelju! Ustrojstvo „društva za laznu po gorah“, koje u Vašem cienjenom listu od 10. o. mj. zagovarate, moglo bi zaista postati iskrom, te nam razpiriti plam budna i djeplatna života, kojem se dosad malo još traga vidi. Udruživanje je kod nas još svenilj neustrojeno: jedva čaša vina na stolu veže veselo društvo a da nebude raspre i pripora. Udruživanje višega moralnoga stepena može jedino učiti medjusobnu poznavanje, otupiti i izbrisuti njeke hrapavosti u občenju i učiniti, da se uz individualne prednosti na neizbjježive mahne zaboravi. Osim toga neima jamačno

PLANINARI NA VRHU RIŠNJAKA.

SNIMIO dr. I. KRAJAC.

boljega načina, da prodrui u masu zdrave i jedre misli, da se javno mnenje što više izbistri i okriepi, nego opet što je udruživanje. Mladić, koj se gubi moralno i fizično, loveći prigodna društva, postane i po istu domovinu ako ne koristnim a ono nadobudnim članom, čim revnošću obavlja dužnosti, koje mu viša družvenost nalaže.

Svi ti se razlozi u zadnje vreme ovdje dobro uvažuju, zaato je nedavno utemeljeno društvo za jačanje. Istim sledom misli dođoste i Vi, cijenjeni gospodine, do Alpenvereina, videć k tomu kako u susjednih zemljah koristonošno i blagotvorno djeluje.

Mi doduše neimamo Alpâ; al naše gore nisu zato manje zanimive, ponajviše već stoga, što su nam skroz nepoznate. Da pripojimo ugodnu koristno, moglo bi se društву dati popularno znanstveno obilježje, gdje bi se svaki član po predilekciji bavio sabiranjem prirodnina, te ako ih sam proučiti mogao nebi, to bi se te stvari do boljih vremena u Muzeju čuvale.

Iz rečenoga vidite, cijenjeni gospodine i prijatelju, da uz Vašu misao celoma pristajem, te sam voljan i činom ju podupirati. Međutim zasada nebi želio akciju naširoko početi, čim za ove sezone mnogih Vaših i mojih prijatelja odsutnih ima. Kad prodru k a n i k u l a, te se sabere kita neuzkolebivih pristaša Vaše namisli, tad ćemo s pozivom na sastavak društva pred svjet.

Ako imate, gospodine, koje pisamce ili pravilâ tičućih se Alpenvereinâ, molim povjerite mi ih na njekoje vrieme.

Zakasnio sam malo odgovorom, al izvinite, posla pune ruke i izvan grada. Sad koji dan opet ću u Beč, a vrativ se natrag odilazim pod Velebit.

To je pismo u velike razveselilo g. Budisavljevića, jer je bio uvjeren, da će doći do osnutka društva, kad se za taj pokret za vrijao dr. Gjuro Pilar. Odmah mu je posao pravila štajerskog planinarskog društva i druge društvene publikacije, što ih je dobio od prof. dra. I. Frischaufa. Iza toga pisao mu tijekom ljeta još jedno

pismo, ali ova dva lista nisu našla g. dra. G. Pilara kod kuće. Na njih mu dr. G. Pilar odgovara dne 22. listopada 1874., dakle poslije svečanosti otvorenja hrvatskoga sveučilišta, ovako:

„Velecijeni gospodine i prijatelju! Vaša dva lista nisu me našla kod kuće. Putovao sam s prijateljem Belgijancem po Slavoniji, i njekoliko dana prije svetkovine tek u Zagreb prispio. Odgovora Vám odmah nisam dao, jedno što sam bio obilno drugim stvarima zabavljen, a poglavito što sam se čvrsto nadao, da ćemo se pri svetkovini sastati. Međutim Vi nedospjeste meni u posjet i s toga evo hitim, da pretrganu nit dalje popredem. Misao utemeljenja društva dozrela je jamačno sad il nikad bolje. Ovim Vam listom dajem na znanje, da sam voljan s njome na svjetlo; naravno uz Vašu privolu. Propitav se malo med prijatelji, našao sam svagdje najuzneseniji odziv, a samo njekolicina izrazila je želju, da to društvo dobije napola strukovno obilježje. Njim za volju mislim, da se može buduće društvo zvati: hrvatski gorjanin, društvo za poznavanje i izpitivanje zemlje. Pravila bi ostala s malom promjenom ista kao i štajerskoga društva. Godišnji prinos bio bi od 2 for. Društvo bi izdavalо svoj ljetopis, od kojega bi svaki član dobivao po izpisak. Premisam bez prešna posla, izradio bih doskora statute u dogovoru sa njekoliko prijatelja, te ako želite — i Vam bi ih na pregled posao. Neima dvojbe, da ćemo ove vrsti pokretom dobro uspjeti a da će takovo društvo od znatna upliva na kulturne naše odnošaje biti, to mi je gosp. Frischauft svojim izkustvom zajamčio. Spomenutu gosp. profesor, s kojim sam se kod večernje banove zabave sastao, dobro je naglasio, da su turistička društva prva škola geografske, ornitologe, geologa i botanika. Iz ljubitelja prirode lahko izniče prirodoslovac strukovnjak. Sa svoje strane pripravlja je gosp. Frischauft takodje oživotvorene društva te našao množinu pristaša. Dakle složno i poufanu na rad! Pomisao, da tim društвom otvaramo tek široka vrata k poznavanju i uvažavanju ljepota naše mile domovine, još nas više bodriti mora. Očekujem dakle od Vas, mili prijatelju, još koji redak, da po Vašoj želji, ako Vi sami stvar u ruke preuzmeti nakanite, sa predlogom utemeljenja društva na vidjelo stupim.“

Dr. G. Pilar sazvao je dne 15. listopada 1874., dakle u historijske dane otvorenja hrvatskoga sveučilišta, nekolicinu prijatelja prirode i gradjana na dogovor o osnutku planinarskoga društva. Na tom jesastanku odlučeno je osnovati takovo društvo i gg. dr. G. Pilarn, Josipu Torbaru i Ljudevitu Vukotinoviću bude povjerena izrada društvenih pravila. Ta pravila vlada je potvrdila 20. ožujka 1875., i kad se je 29. travnja iste godine držala prva glavna skupština „Hrvatskoga planinarskoga društva“, bio je dr. G. Pilar izabran odbornikom, što je ostao i u dalje dvije godine, a četvrte godine društvena opstanka (1878.) bio je izabran potpredsjednikom, u kojem je svojstvu ostao do g. 1881. Punih šest godina radio je u odboru oko napretka i razgranjenja društva. Da se u općinstvu pobudi zanimanje za društvo, priredjivali se zajednički izleti na Sljeme, Plješivici, Oštrec, Okić, Ivančicu, Kalnik. Kod tih je izleta gotovo redovno sudjelovao i dr. Gjuro Pilar. Već u prvoj godini društvenog života dr. G. Pilar je držao za društvene članove predavanje „O postanku gora“, da uputi planinare u najglavnije zasade geologije. Kad je g. 1878. dr. G. Pilar izabran potpredsjednikom, novi se je odbor, jamačno najviše na njegovu ponuku, odmah latio posla, da djelokrug društva raširi po svoj domovini. Zato izabra po svim većim mjestima, koja leže na podnožju planina, povjerenike, kojima bijaše glavna briga, da svraćaju pozornost svojih sugradjana na ljepote hrvatskih planina u njihovu okolišu, da ih učine pristupnima, a uz to da društvo priberu novih članova. Tako su imenovani povjerenici Hrvatskoga planinarskoga društva u Senju, Bakru, Delnicama, Severinu, Karlovcu, Ogulinu, Jaski, Gorici, Samoboru, Križevcima, Ludbregu i u Rumi. Ujedno se odbor iste godine stao brinuti za izgradnju putova i staza na gore, pa je posao uputu povjerenicima, kako valja urediti putove na planine.

Dr. G. Pilar napisao je velik broj naučnih radnja i rasprava, od kojih ovdje spominjemo samo one, koje se tiču hrvatskih planina i po tom mogu zanimati svakoga našeg planinara. Te su rasprave izisile u „Radu jugoslavenske akademije“, i to u ovim godištima:

1. g. 1876. „Podravina, Djakovština i Dilj-gora“;
2. god. 1877. „Tragovi oledbe na podnožju Zagrebačke gore“;

3. god. 1883. „Flora fossilis Susedana“;

4. god. 1890. „Geografske koordinate Dalmacije, Hrvatske i Slavonije i djelomice susjednih zemalja, imenito Bosne, Hercegovine, Istre i Kranjske“.

Dr. G. Pilar stekao je neprolaznih zasluga za osnutek i razvoj hrvatskog planinarstva.

Veliki izbor perzijskih sagova, tkanina za pokućstvo i zastora

Zagreb, Jelačićev trg 28.

ODGOVORNJI UREDNIK VLADIMIR LUNAČEK

Filip Haas i sinovi c. kr. povl. tvornice sagova i tkanina za pokućstvo

NAKLADA, KLIŠEJII I TISAK DIONIČKE TISKARE U ZAGREBU